

Гончарова Є.Є., Беляєва О.М.,
Ефендієва С.М., Грабовська А.С.

Полтавський державний медичний університет, м. Полтава, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Зосереджується увага на значущості науково-дослідницької діяльності студентів в аспекті формування професійної компетентності як запоруки ефективної самореалізації випускників закладів вищої освіти в умовах стрімких змін у суспільстві.

Ключові слова: науково-дослідницька робота, професійне спрямування, професійна компетентність, академічна успішність.

The focus is on the significance of research activities among students in the aspect of shaping professional competence as a guarantee for the effective realization of graduates from higher education institutions in the face of rapid societal changes.

Keywords: research work, professional orientation, professional competence, academic success.

Євроінтеграційне спрямування національної інноваційної політики сучасної України забезпечується запровадженням у практичну діяльність новітніх наукових і технічних досягнень. Реалізація економічних та соціальних реформ, які наразі здійснюються, та, неминуче, будуть здійснюватися в Україні надалі, посилення соціальної мобільності, змінює характер вимог, які постануть перед випускниками закладів вищої освіти у конкретних ситуаціях майбутньої професійної діяльності. Кінцевим продуктом процесу навчання у закладах вищої освіти мають стати кадри підготовлені та «приспособлені до роботи в умовах стрімких змін у суспільстві і високої конкуренції» [4, с. 36]. Запорука ефективної реалізації випускників вишів як успішних висококваліфікованих фахівців це, звісно, висока професійна компетентність та досконале володіння необхідними навичками практичної діяльності. Але не меншого значення набувають такі якості, як ініціативність, організаторські здібності, здатність до творчого вирішення проблем і спрямування у цьому напрямку роботи свого підрозділу.

«Для успішного виконання своїх функцій сучасний випускник вищого навчального закладу повинен володіти не тільки сумою загальних і спеціальних знань, навичок і вмінь, але й комплексом певних якостей особистості, що забезпечують плідну роботу в колективі різнопрофільних фахівців» [2, с. 8].

Одним із дієвих шляхів формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти на рівні державних стандартів сучасні науковці у своїх працях визначають науково-дослідницьку роботу студентів.

«Поняття «науково-дослідницька робота студентів» означає обов'язкове та поетапне навчання всіх студентів основам і навичкам наукових досліджень у галузі обраної спеціальності» [2, с. 8].

Дослідження сучасних науковців, присвячені аналізу значущості науково-дослідницької роботи в аспекті її впливу на здобутки студентів, безперечно доводять, що активна науково-дослідницька робота позитивно позначається як на якості академічної успішності, так і на загальному інтелектуальному розвитку особистості здобувача вищої освіти у цілому.

Організація науково-дослідницької роботи студентів поза освітнім процесом сприяє поглибленню професійного спрямування вищої освіти, оскільки створює умови для формування творчого складу мислення учасників досліджень, мобілізації процесу осягнення науково-теоретичних знань, оптимізації набуття здобувачами вищої освіти знань, умінь та навичок, необхідних для успішної реалізації їх потенціалу у майбутній практичній діяльності.

Доведено, що активна і творча участь здобувачів вищої освіти у науково-дослідній діяльності значною мірою підвищує якість їх професійної підготовки, стимулюючи запит на поглиблене засвоєння фахових навчальних дисциплін та формуючи здатність повною мірою використовувати у своїй діяльності новітні досягнення сучасної науки. Крім того, результати науководослідницької діяльності студентів дозволяють об'єктивно визначити найбільш обдаровані особистості та сприяти у подальшому реалізації їх творчого потенціалу.

В. Барабаш, Л. Глебова, А. Мехеда підкреслюють, що «науководослідна діяльність студентів визначається вищою формою самостійного навчального пізнання» [1, с. 222].

Науково-дослідницька робота студентів поза освітнім процесом є необхідною умовою ефективного процесу формування висококваліфікованих фахівців, усвідомлених в «необхідності постійної професійної самоосвіти та самовдосконалення» [2, с. 9].

Н. Леоненко, О. Слободян визначають організацію науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти поза освітнім простором як «взаємозв'язок двох форм пізнання світу: навчальної та науково-пошукової діяльності». [3, с. 163].

Інноваційна політика сучасних українських закладів вищої освіти спрямовується на встановлення, поглиблення та поліпшення тісного взаємозв'язку та взаємопроникнення освітнього та дослідницького компонентів як закономірних складових у царині їх освітньо-наукової діяльності. Поєднання вищевказаних компонентів стає підґрунтям успішного розгортання процесу виховання та становлення культури науководослідницької роботи студентів, створює умови для розвитку творчих можливостей кожної особистості.

«Організована науково-дослідна діяльність як цілісна система формування у студентів професійної спрямованості особистості, засвоєння ними основ майбутньої професійної діяльності, яка в той же час відтворює саму професійну діяльність через розв'язання відповідних проблемних питань чи завдань» [2, с. 10].

Поетапне моделювання організації процесу науково-дослідницької роботи студентів з урахуванням професійної спрямованості вищої освіти передбачає необхідність визначити проблему, стосовно якої буде проводитися дослідження, тематику науково-дослідних робіт та їх зв'язок з предметами навчального плану, встановити терміни проведення дослідження та наукової конференції, яка стає кінцевим підсумком проведеної роботи [3].

Широке залучення студентів до науково-дослідницькій роботі сприяє поліпшенню якості підготовки фахівців, їх здатності до постійного професійного самовдосконалення та творчого використання у майбутній практичній роботі останніх досягнень у сфері науково-технічного прогресу.

Список використаних джерел

1. Барабаш В., Глебова Л., Мехеда А. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація. Сер. : Історичні науки.* 2020. Вип. 10. С. 216–239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/colscart_2020_10_11 (дата звернення: 27.04.2023).
2. Бойчук Ю. Д. Науково-дослідницька діяльність студентів технічного ВНЗ як педагогічна умова формування професійної компетентності. *Вестник Харьковського національного автомобільно-дорожного університета.* 2013. Вип. 60. С. 7–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vhad_2013_60_3 (дата звернення: 8.11.2023).
3. Леоненко Н. В., Слободян О. П. Науково-пошукова діяльність студентів в соціокультурному контексті. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. Педагогіка, психологія, філософія.* 2017. Вип. 259. С. 162–166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2017_259_28 (дата звернення: 27.04.2023)
4. Ромащенко І. Науково-дослідницька діяльність студентів як інноваційний вимір вищої школи. *Молодь і ринок.* 2016. № 9. С. 35–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_9_9 (дата звернення: 27.04.2023).